

Datum: 22-03-14

Dnr: 3.2-21 0126

Beslut om avvisning av anmälan om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) avvisar anmälan om prövning av oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 4 oktober 2021 har en anmälan inkommit till nämnden från Anders Jensen avseende Dan Larhammars uttalanden om kolloidalt silver (silvervatten) i två tv-program som sändes på svenska Yle den 19 och 23 november 2017. Dan Larhammar är professor i molekylär cellbiologi vid Institutionen för medicinsk cellbiologi vid Uppsala universitet. De två tv-programmen ligger öppet tillgängliga på svenska Yles hemsida. Anmälaren hänvisar också till ett brev som finns tillgängligt på Institutionen för neurovetenskaps hemsida vid Uppsala universitet. I brevet anger Dan Larhammar källor till de yttranden han gör i tv-programmen och anmälaren menar att brevet styrker att Dan Larhammar har yttrat sig om kolloidalt silver.

Anmälaren hävdar att Dan Larhammar i tv-programmen säger att det finns ”bevis” för att intag av kolloidalt silver kan leda till att man blir gråblå i huden och/eller drabbas av argyria. Argyria är en sjukdom vars främsta symptom är just en gråblå missfärgning av huden. Anmälaren menar också att Dan Larhammar tar stöd för att kolloidalt silver kan ge argyria i sin egen forskning och att den forskningen är fabricerad. Anmälaren anser att det inte finns belägg för att intag av kolloidalt silver kan orsaka argyria.

Dan Larhammar har inkommit med ett skriftligt yttrande till nämnden 10 november 2021 och med en komplettering 4 februari 2022. Han förklarar att han inte bedrivit någon forskning kring silvervatten eller kolloidalt silver utan att han kommenterade och sammanfattade andra forskares publikationer i tv-programmen. Han återger sitt uttalande i ett av programmen där han säger att det ”uppenbarligen går att bli förgiftad av för stort intag av silver” och bifogar fallbeskrivningar från olika myndigheter. Sammanfattningsvis menar han att det inte finns någon grund för anmälares anklagelser.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Planering, genomförande eller rapportering av forskning

De avvikelser som kan utgöra oredlighet i forskning ska enligt definitionen i 2 § lagen ha begåtts vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Formuleringen innebär enligt förarbetena att begreppet oredlighet avser avvikelser under hela forskningsprocessen.¹ Med rapportering avses både publicering och andra typer av offentliggöranden.²

Vad som avses med forskning är inte definierat i lagen. I förarbetena anges att nämnden med vägledning av olika definitioner av forskning och bedömningar i andra förarbeten får ta ställning till om ett ärende gäller forskning enligt den nya lagen.³ I lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen) finns en definition av forskning som bygger på den så kallade Frascatimanualen från OECD. I 2 § etikprövningslagen anges att med forskning enligt den lagen avses

”vetenskapligt experimentellt eller teoretiskt arbete eller vetenskapliga studier genom observation, om arbetet eller studierna görs för att hämta in ny kunskap, och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund, dock inte sådant arbete eller sådana studier som utförs endast inom ramen för högskoleutbildning på grundnivå eller på avancerad nivå”.

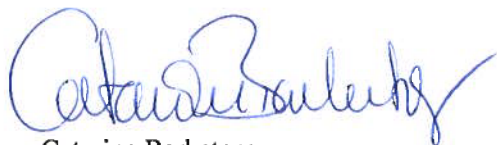
I tv-programmen framträder Dan Larhammar som professor vid Uppsala universitet och svarar på frågor om det rådande kunskapsläget, men han presenterar ingen ny kunskap eller några resultat av egen forskning. Det finns inget forskningsprojekt som Dan Larhammar leder eller deltar i där dessa frågor undersöks. Nämnden bedömer att Dan Larhammars framträdanden inte har skett som del av en forskningsprocess. Ärendet ska därmed inte prövas av nämnden utan avvisas.

¹ Prop. 2018/19:58, s. 100.

² Prop. 2018/19:58, s. 49.

³ Prop. 2018/19:58, s. 40.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Sofia Ramstedt.

Catarina Barketorp
Ordförande

Sofia Ramstedt
Handläggare

Hur man överklagar

Beslut som följer av prövning om oredlighet i forskning får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett överklagande ska vara skriftligt och komma in till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (Npof) senast tre (3) veckor efter det att du fått del av beslutet. Om överklagandet kommer in till Npof inom föreskriven tid överlämnas ärendet till Förvaltningsrätten i Uppsala.

Överklagandet skickas företrädesvis via e-post eller per post.

E-post

registrator@oredlighetsprovning.se

Post

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning
Box 2110
750 02 Uppsala